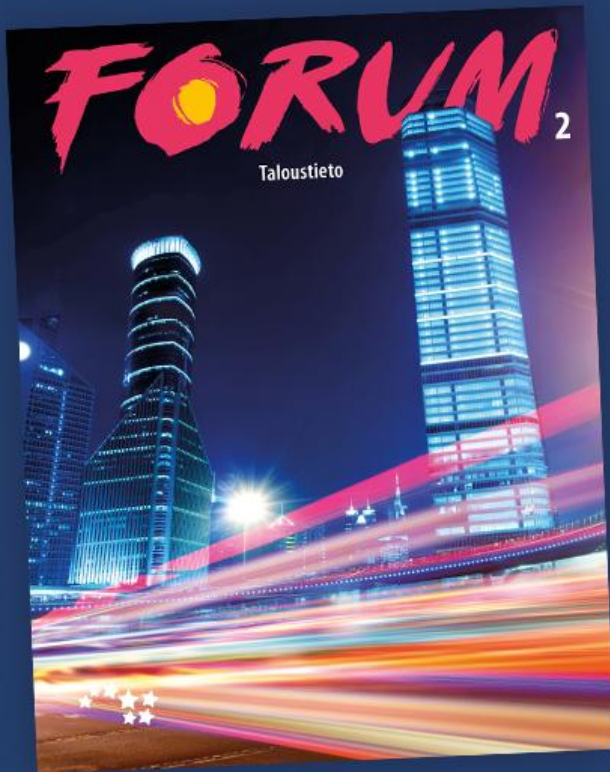

YH02-koe 22B

- **ma 27.11.2023 klo 9-12**
- **Oppikirjan kappaleet 1. – 21**
– Sivut 9 - 167
- **Muistiinpanot, tuntitehtävät**
- **Muista pedanet** (tehtävien vastaukset)
- **Käsitteitä, päättelytehtäviä, monivalintatehtäviä, aineiston tulkintatehtäviä, yksi normiessee (vaihtoehtoja)**

Luku 18

Talouden häiriö - työttömyys

Oppikirjan sivut 134-140

Työllisyys ja työttömyys

18. Työllisyys ja työttömyys

- Selvitä seuraavat asiat ja käsitteet (oppikirjasta s. 134-140)

1. **Työvoima** (ja ketkä eivät kuulu työvoimaan?)

2. **Työttömyysaste**

3. **Työllisyysaste**

4. **Taloudellinen huoltosuhde**

5. **Kannustinloukku**

6. **Verokiila**

7. **Mistä eri syistä työttömyys johtuu (työttömyyden lajit 4kpl)?**

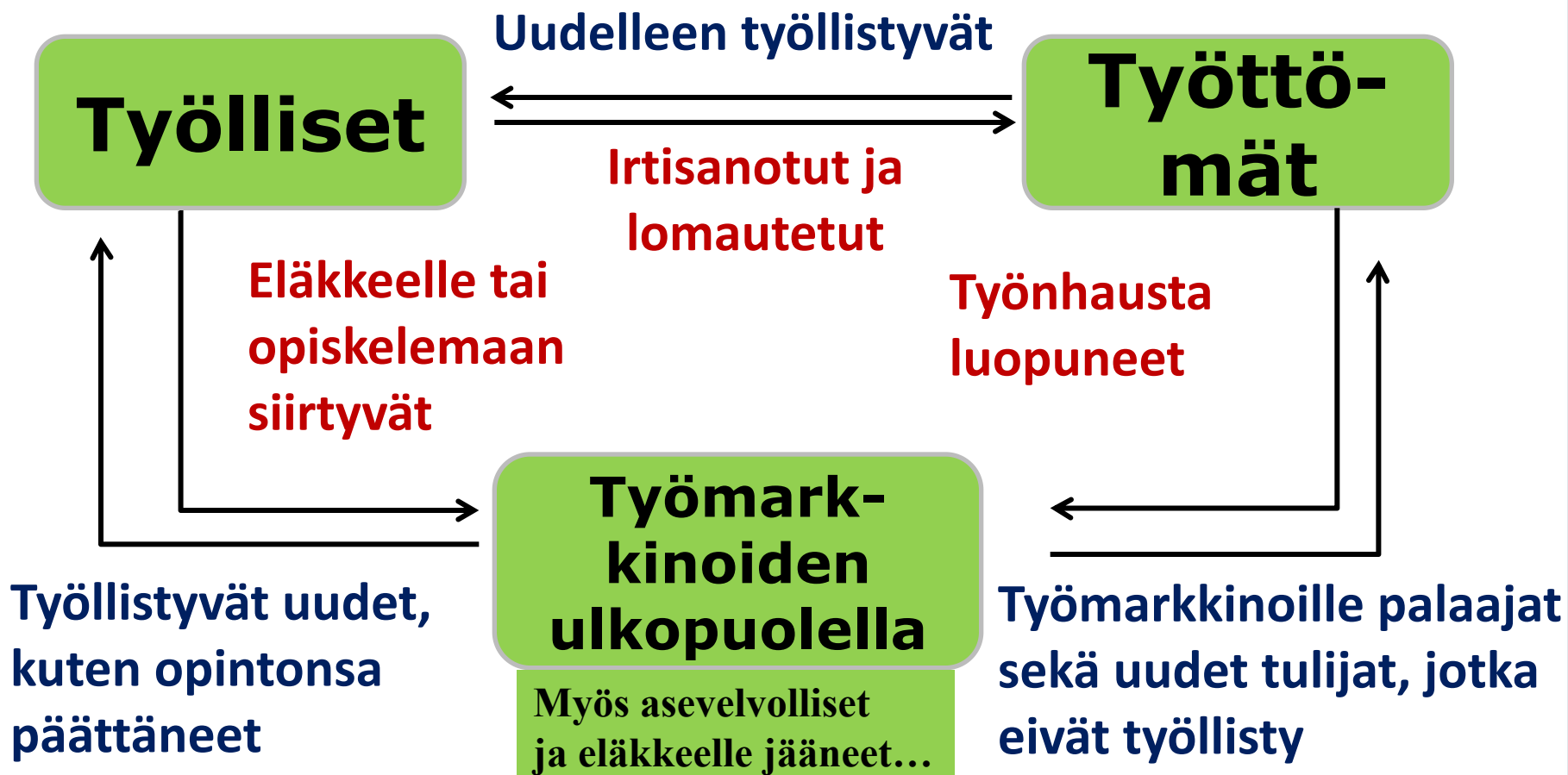
8. **Keinoja työttömyyden vähentämiseksi?**

Sanalaatikko

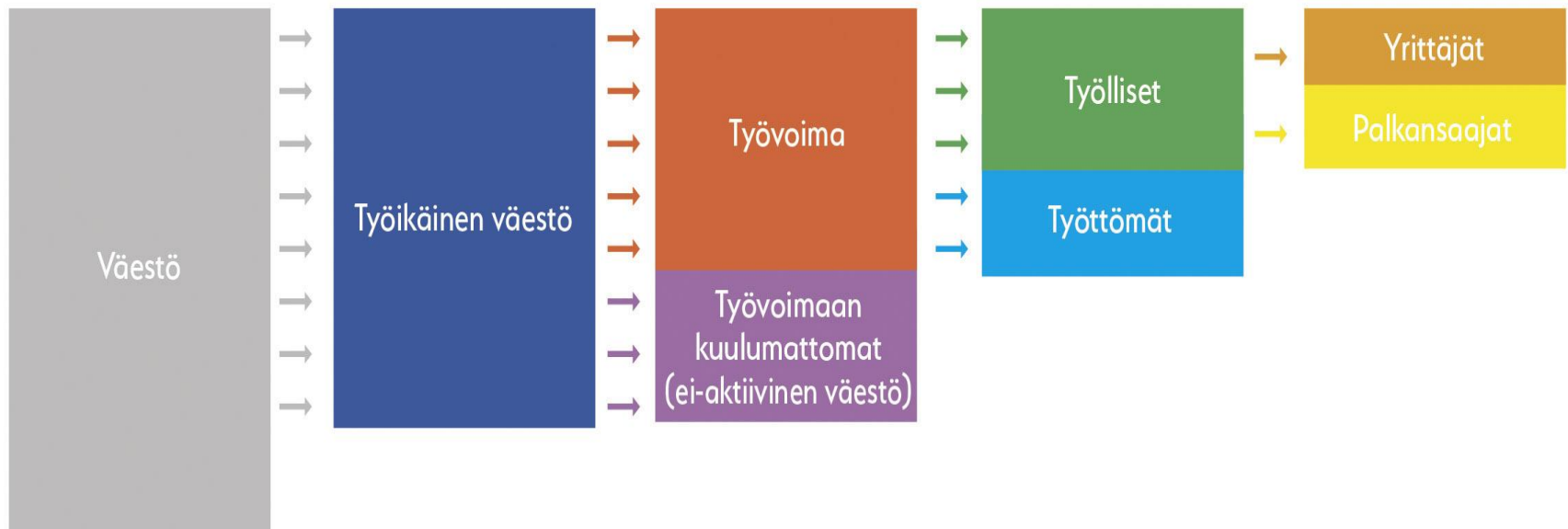
Työvoima

- **15-74 –vuotiaat = työikäinen väestö (potentiaalinen työvoima)**
- **Työlliset + työttömät**
- **Ei opiskelijat, kotityötä tekevät, eläkeläiset, työkyvyttömät, opiskelijat, varusmiehet...**
 - ovat työvoiman ulkopuolella

Työvoima

Työvoima

15-74-vuotias väestö työmarkkina-aseman mukaan vuonna 2022, prosenttia koko väestöstä

Koko väestö 5 555 000 (100 %)			
15–74-vuotias väestö 4 120 000 (74 %)		Alle 15-vuotiaat 846 000 (15 %)	75 vuotta täyttäneet 562 000 (9 %)
Potentiaalinen työvoima: Työvoima 2 809 000 (51 %)		Työvoiman ulkopuolella olevat 1 310 000 (24 %)	
Työlliset 2 619 000 (47 %)		Työttömät 190 000 (3 %)	

Lähteet: Tilastokeskus, työvoimatutkimus ja väestörakenteen ennakkotiedot

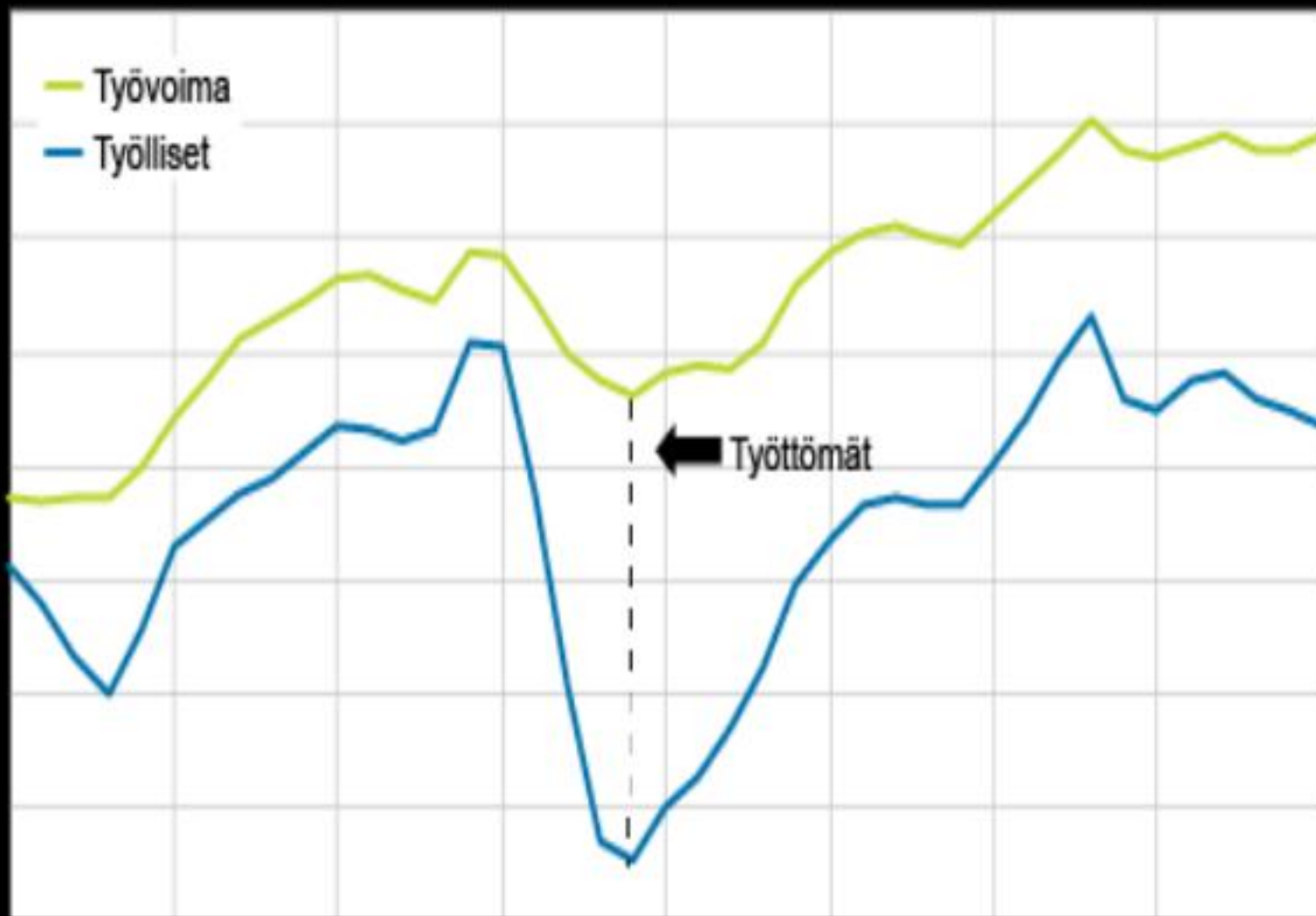
Työvoima 2022

Tunnuslukuja Suomen väestöstä ja työvoimasta:

- **Väkiluku: 5 565 519**
- **Työikäisten määrä: 4 120 000**
- **Työvoima: 2 788 000 (n. 50 % väestöstä)**
- **Työvoiman ulkopuolella: 1 333 000 (n. 24 % väestöstä)**
- **Työlliset: 2 625 000 (n. 47 % väestöstä), joista**
 - **Yrittäjiä 361 000 (2021) (n. 14 % työllisistä)**
 - **Palkansaajia 2 265 000 (n. 86 % työllisistä)**
- **Työttöminä: 164 000 (n. 3,5 % väestöstä)**

Miksi 3,5 %:n osuus suomalaisista on talouden kannalta merkittävä, vaikka se on melko pieni?

Työvoiman kysyntä ja tarjonta

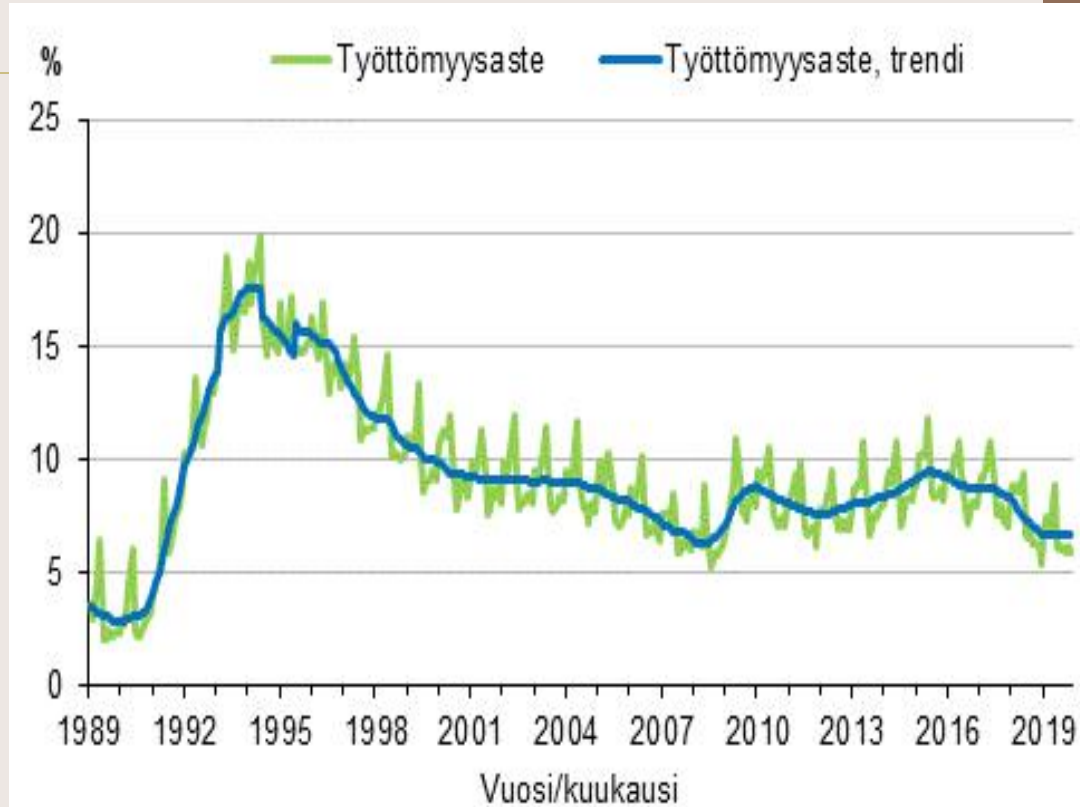
Tehtävä 2. Mitä eroa on käsitteillä **työttömyysaste** ja **työllisyysaste**?

- **Työttömyysaste mittaa työttömien osuutta työikäisestä väestöstä (15–74-v).**
 - **Työttömäksi lasketaan aktiivisesti töitä hakevat työikäiset ihmiset.**
- **Työllisyysaste mittaa työtä tekevien osuutta 15–64-v (Tilastokeskuksen määritelmä).**
- **65-vuotiaana eläkkeelle jääneet eivät siis heikennä työllisyysastetta, mutta moni jää eläkkeelle jo aikaisemmin. Näiden voidaan katsoa heikentävän työllisyysastetta.**

Työttömyysaste = $\frac{\text{Työttömät}}{\text{työvoima}} \times 100$

Työttömyysaste on työttömien prosenttiosuus työvoimasta

- **nousee tai pysyy ennallaan talouskasvun hidastuessa**
- **yleensä laskee talouskasvun nopeutuessa**
- **on julkisuudessa eniten viitattu työmarkkinoiden tunnusluku**

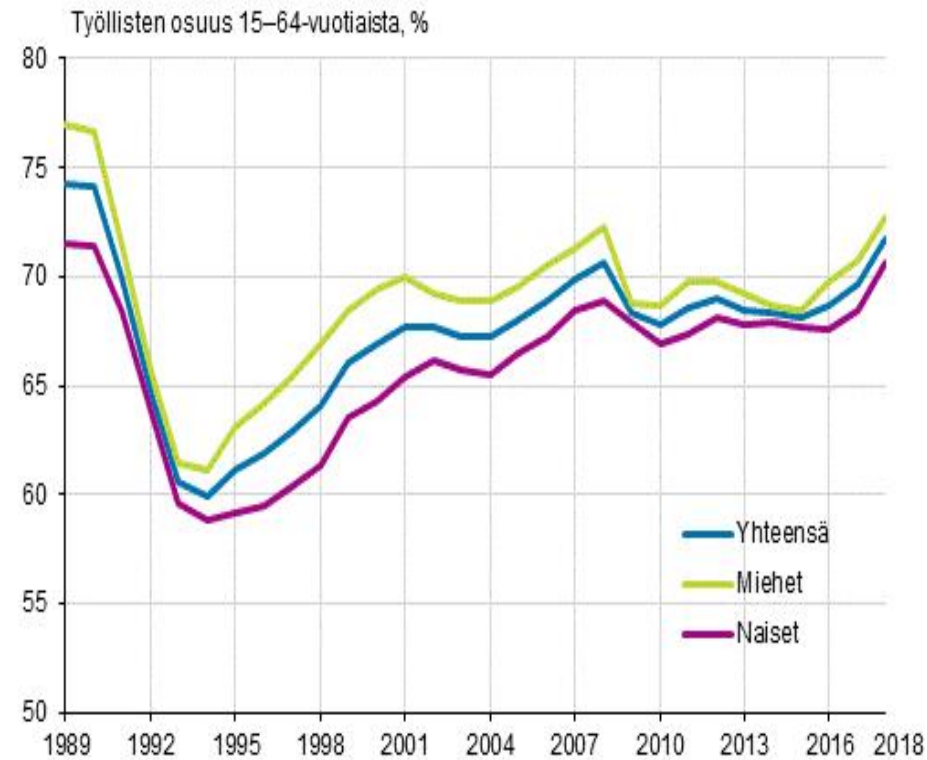

15-74 -vuotiaat

Työllisyysaste = 15-64 työlliset/15-64-v väestö x 100

15-64-vuotiaiden työllisten prosenttiosuus samanikäisestä väestöstä

- Kasvaa yleensä talouskasvun aikana
- laskee tai pysyy ennallaan talouskasvun hidastuessa
- **On tärkeää seurattaessa valtiontaloutta ja verotuloja!**
- kehittyi yleensä samansuuntaisesti työvoimaosuuden kanssa

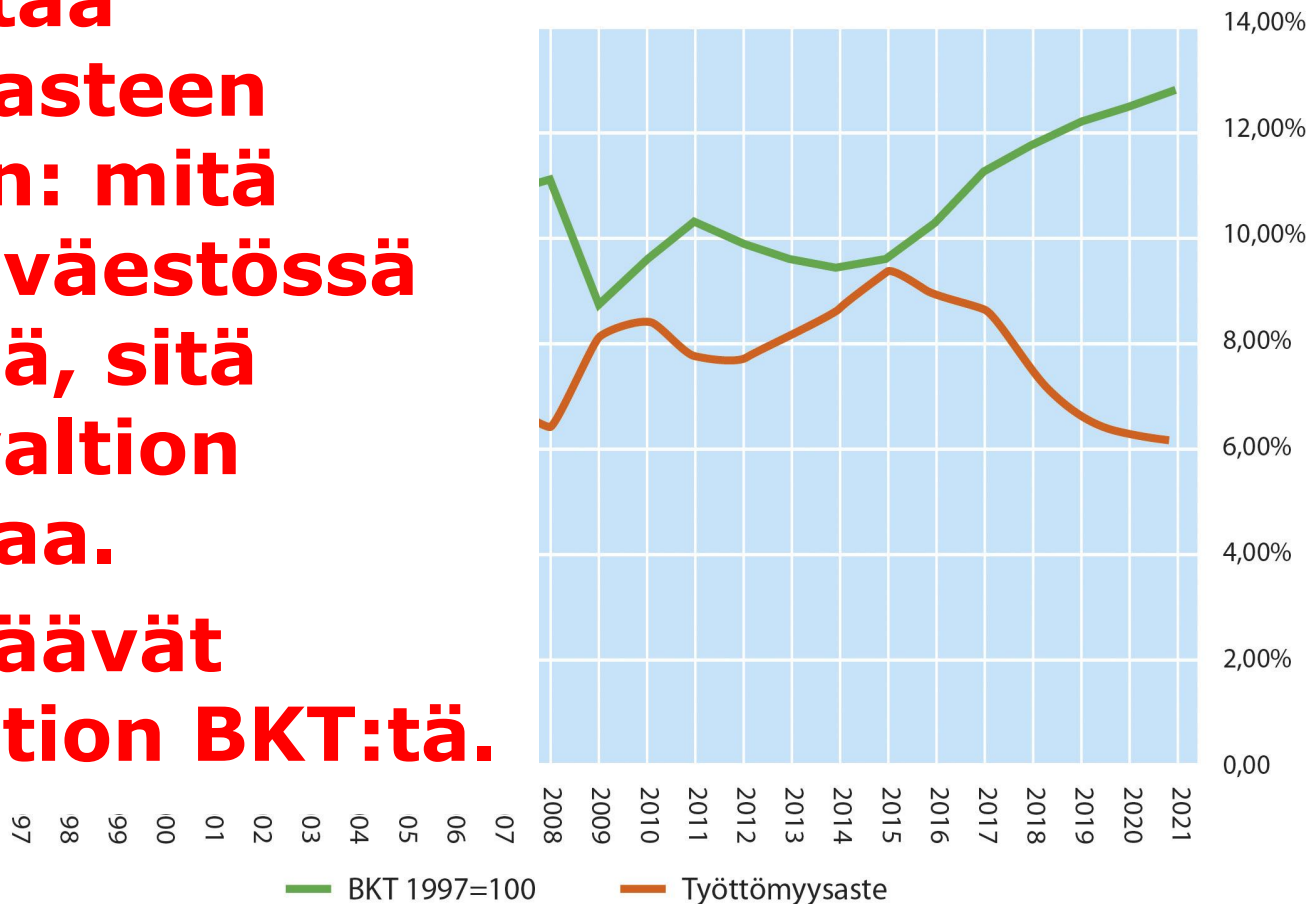

15-64 -vuotiaat

Työttömyysasteen ja BKT:n suhde

Kuvio osoittaa työttömyysasteen merkityksen: mitä vähemmän väestössä on työttömiä, sitä enemmän valtion talous kasvaa. Työlliset lisäävät työllään valtion BKT:tä.

1997–2021

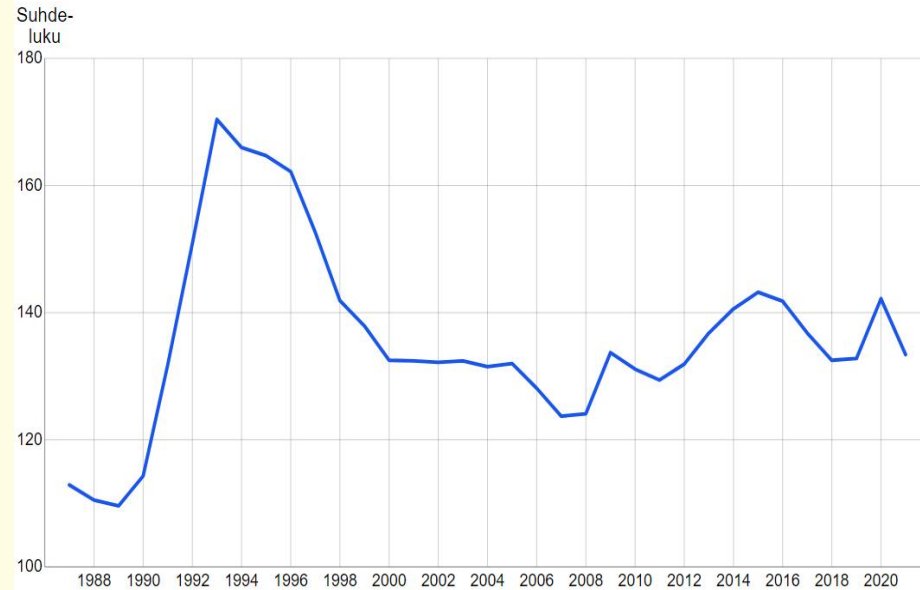
Lähde: Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2020

Huoltosuhte = $\frac{\text{työttömät} + \text{työvoiman ulkopuoliset}}{\text{työlliset}}$

Huoltosuhte on työttömien ja muiden työvoiman ulkopuolella olevien (eläkeläiset, lapset...) summa jaettuna työllisten määrällä

- **Huoltosuhte** kuvaa sitä osuutta väestöstä, jonka työlliset joutuvat elättämään
- Väestön ikääntyminen ja eläkeläisten määrän kasvu merkitsee huoltosuhteen pysymistä korkealla tasolla!
- Esimerkiksi pahimpana lamavuotena 1993 huoltosuhte oli 1,7 eli sataa työllistä kohti oli 170 ei-työllistä.

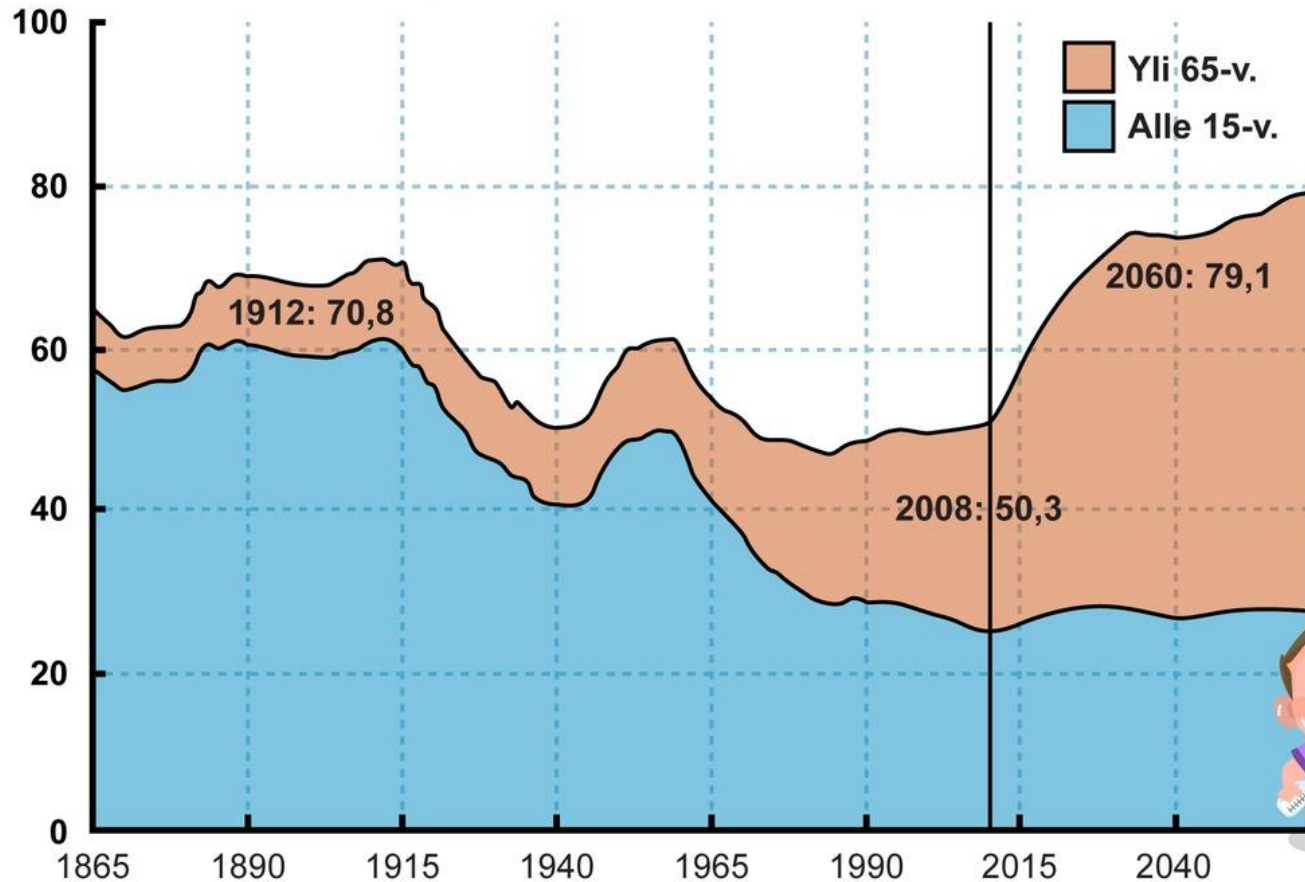
Taloudellinen huoltosuhte 1987-2021

Huoltosuhte:
kehitys yleensä samansuuntainen työttömyysasteen kehityksen kanssa

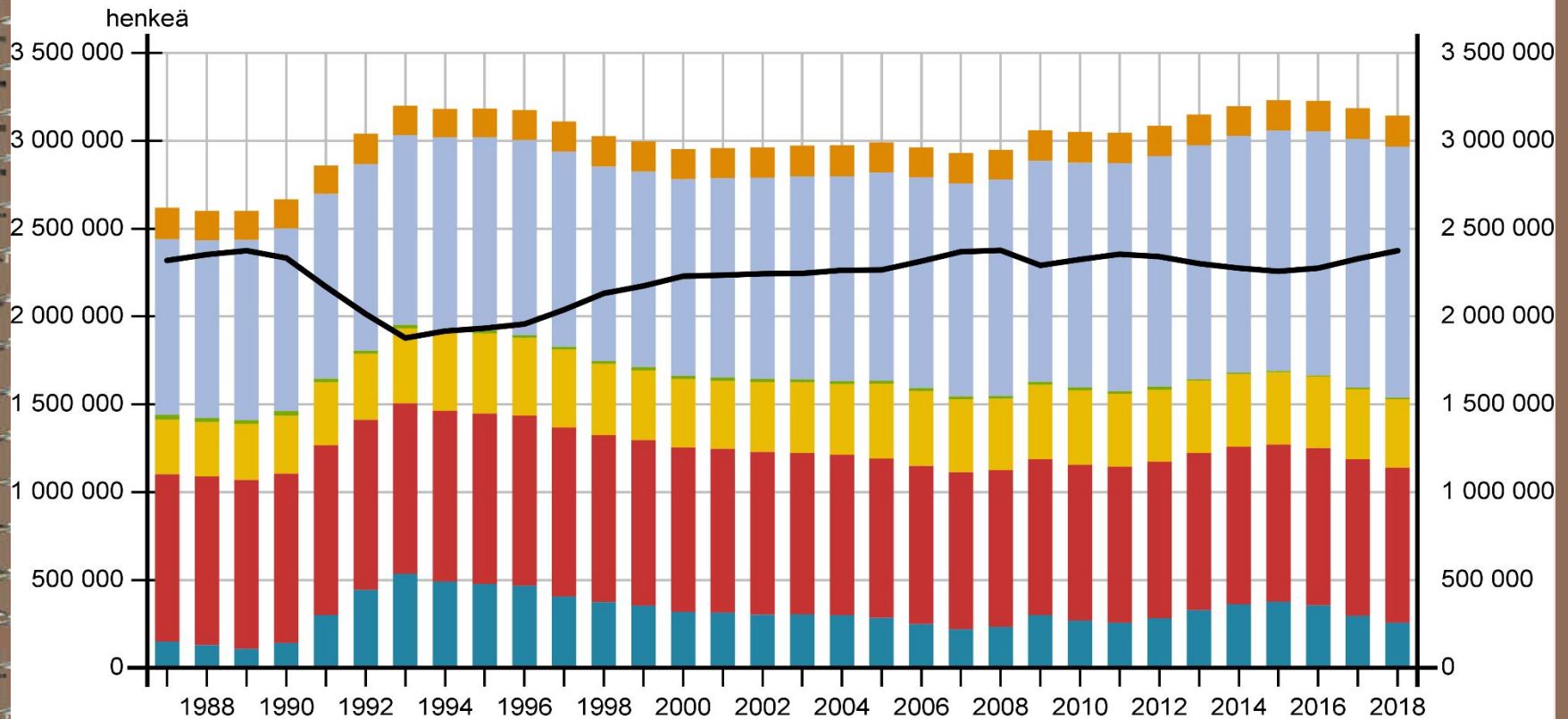
Huoltosuhte

Lapsia ja eläkeläisiä 100 työkäistä kohti

Väestö pääasiallisen toiminnan mukaan 1987-2018

Työllisten määrä suhteessa työttömiin ja työvoiman ulkopuolella oleviin

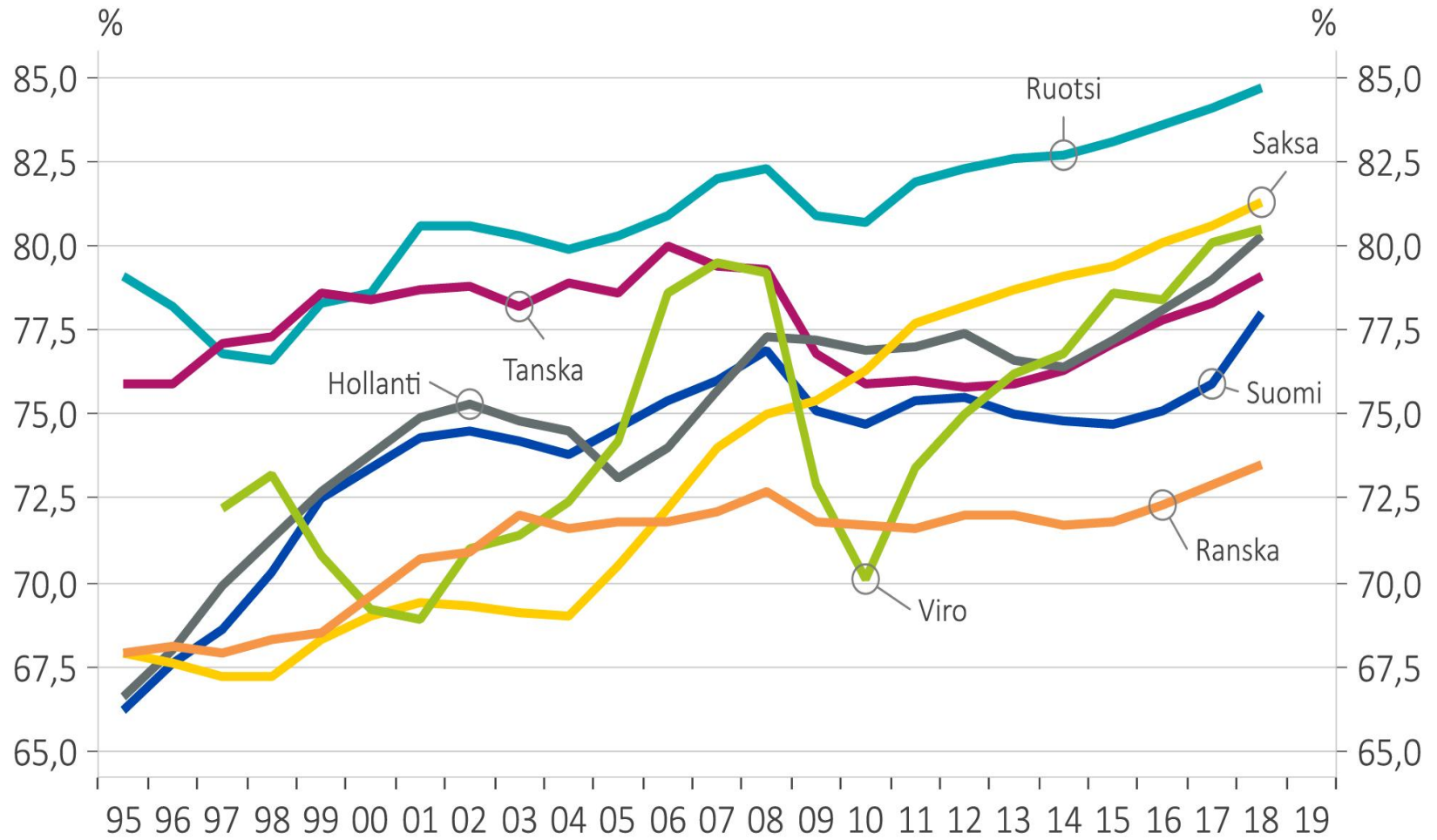

Taloudellinen huoltosuhde!!!

2021 = 133 (2020 = 142)

**100 työssäkäyvää henkilöä kohti
oli 133 ei-työssäkäyvää henkilöä!**

Työllisyysaste, 25-64-vuotiaat

Lähde: Akava, Eurostat ja Macrobond

Työttömyyden syyt:

- **Suhdannetyöttömyys**
- **Kitkатыöttömyyttä**
- **Rakennetyöttömyys**
- **Kausityöttömyydessä**

Työttömyyden syyt!

- Suhdannetyöttömyys

- laskee ja nousee talouskasvun muutosten mukaisesti

- Kitkатыöttömyyttä

- työnhakija työtä etsiessään tai työpaikkaa vaihtaessaan kokee lyhyen työttömänä oloajan

Työttömyyden syyt!

- Rakennetyöttömyys

- työvoiman tarjonnan ja kysynnän erilaisuus
- ei vähene vaikka samaan aikaan vallitsisi työvoimapula

- Kausityöttömyydessä

- työttömyys voi vaihdella vuodenajan mukaan paljon; maatalous, matkailuala ja rakentaminen ovat esimerkkejä aloista, joissa työt ovat usein sesonkiluonteisia

Kannustinloukku ja verokiila

KANNUSTINLOUKKU

= Tuloloukulla tarkoitetaan sitä, että bruttotulojen kasvua ei seuraakaan käytettävissä olevien tulojen kasvu. Tuloloukku ei kannusta tekemään enemmän töitä tai pyrkimään eteenpäin uralla.

= Työttömyysloukku tarkoittaa sitä, että ihmisen ei kannata vastaanottaa työtä, koska sosiaaliturva tarjoaa niin hyvän toimeentulon.

Kannustinloukku ja verokiila

VEROKIILA

= on työnantajan maksamien työvoimakustannusten ja työntekijän saaman nettopalkan välinen erotus.

= Palkkalaskuri

Työttömyydestä aiheutuvia ongelmia:

- **verotulojen menetys**
- **sosiaalimenojen kasvu**
- **kokonaistuotannon lasku**
- **elintason lasku**
- **yksilön ongelmat**
 - **henkiset ongelmat**
 - **sosiaaliset ongelmat**
- **....**

Hallituksen suunnitelmat:

tavoite on 100 000 uutta työpaikkaa

- **sairausloman ensimmäisen päivän palkattomuus**
- **ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastus**
- **irtisanomisten ja määräaikaisten työsopimusten helpottaminen**
- **tukilakkojen rajoittaminen**
- **paikallisen sopimisen laajentaminen**

Taitotehtävä pienryhmissä: → työllisyyden lisääminen (ts. työttömyyden vähentäminen)

Miättikää pienryhmissä toimiva toimenpideohjelma työllisyyden lisäämiseksi. Sen pitää sisältää vähintään 3-5 konkreettista toimenpidettä, jolla työllisyys saataisiin kasvamaan (ts. työttömyys vähenemään).

“Toimenpideohjelman” pohjana:

- 1. Oppikirja + kotitehtävät**
- 2. Hallituksen suunnitelmat**
- 3. Hallituksen työkalupakki v. 2016**
- 4. Muuta (google)**